

PEST. I. félv.

11. szám.

Márczius 16. 1865.

Megjelenik e lap minden héten egyszer, csütörtökön. Az előfizetési pénzeket, valamint a lapba szánt kéziratokat a Sz.-István-Társulat igazgatóságához kérjük intéztetni.

Előfizetési ár: helyben félévre 1 forint 31 kr., egész évre 2 forint 62 kr.; vidékre félévre 1ft 66 kr., egész évre 3 ft 32 kr.

A pályázatok beigrtatásáért tíz sorig minden egyszeri fölvetéért 1 ft, tíz soron fölül, egyszeri közlésért 2 ft, ha többször közöltetik, 1 forint 50 krajczár számítatik.

Kunszt József, kalocsai érsek.

Egyikét hazánk azon jeles főpapjai közül akarjuk ma a „Kath. Néplap” olvasóival közelebből megismertetni, kik magasztos erénytetteik által míg püspöki székekre fényt, az egyház- és hazára csak áldást és üdvöt árasztanak.

Kunszt József a kalocsai s bácsi egyháziilag egyesült főmegyék mostani érseke, szül. 1790-ik évi jun. 28-án; s miután iskoláit részint Budán, részint már mint esztergom-főmegyei növendék-pap Nagy-Szombat-és Bécsben legszebb sikerrel bevégezte, 1813-ik évben pap-pá szenteltetvén, Drégelypalánkra segédlelkésznek küldetett gróf Nádasdy Ferencz plebános oldala mellé, kinek később az érseki széken közvetlen utóda lön.

Nem sokáig élvezhette azonban itt azon édes lelki örömeiket, melyeket a pásztorkodás tere nyujt a lelkes pap buzgalmanak, csakhamar a még akkor Budán székelő érsekhelynöki hivatalhoz szentszéki jegyzőnek, s rá nem sokára a bécsei pázmán-papnövelde aligazgatójának nevezetvén.

Közel husz éven át fáradozott itt a nevelés terhes pályáján részint, mint aligazgató, részint, miután előbb pozsonyi, majd esztergom-székesfőegyházi kanonok s

Veszprém-völgyéről címzett apáttá nevezteték, már mint igazgató, s pedig oly ügyszeretettel, buzgalom- s böles tapintattal, hogy míg egyfelől hálára kötelezettekakat neveltjei közül; más részről az egyház és hazá elött megvetette alapját ama szép érdemeknek, melyek benne nem sokára oly méltán lőnek megkoszoruzva.

Boldogemlékü Kopácsy József, Magyarországnak e nagynevű primása, 1846-ban őt, mint kiben mindazon ritka tulajdonokat felismerte, melyek egy egyház-kormányzóban nélkülözhetetlenül szükségesek, érseki helynökké nevezte, megosztani akarván ekkép vele

terhes főpásztori gondjait. Segédletét azonban e jeles főpap nem sokáig élvezheté, mivel ez utóbbit a halál már 1847-ben kiragadta az élők sorából, fájdalmára mindazoknak, kik az elhunytban a nagy papot, a ma-

gasult lelkü hazafit, a valódi tudóst s mélyre látó böles kormányférfiut méltán siratták.

Kunszt azonban az egyház kormányán továbbra is megmaradt; mert az esztergami székesfőegyházi káptalan meg lévén győződve, miszerint az elárvult főmegye kormánya jobb kezekbe nem tehető, mint azéba, kit annak kormányzására maga az elhunyt nagy érsek bizalma hívott meg őt káptalani helynökké választá; míg ő felsége V. Ferdinánd császár és király 1848-ban választott párosi püspöknek nevezé ki.

Szomorú napok következtek ezután az egyház- és hazára; de eme válságos időben is az erélyes főpap fel tudta találni azon helyes álláspontot, mely irányában míg sokakat örök hálára, másokat mély tiszteletére kötelezett; ő cs. kir. apostoli Felsége, a most dicsően uralkodó nagyszivü Fejedelem pedig, sok más fényes érdemeihez számba véve a haza szeretetétől soha el nem vála-ztható törhetetlen hűségét is a trón és korona iránt, 1850-ki ápril 2-án ugyan a kassai püspöki, de már 1851-ben nov. 30-án a megüresült kalocsai érseki székre emelte; egyszersmind díjelengedés mellett belső titkos tanácsosává nevezvén.

Ha főmegyjét az érsek kormánya átvételekor nem minden tekintetben találta oly fényesen virágzóznak, minőnek nagy lelke ohajtotta volna, ezen legkevesbbé sem fog esodálkozni az, ki meggondolja, miszerint e főmegye a gyászos mohácsi vésznapok után tisztára elpusztult, s alig mult csak egy százada, hogy a kétszázados török rabiga széttörése után nagy, vallásosszellelmű s áldozatkész érsekei annak ujjaferemtésén feszített erővel munkálkodhatának; még azután a lezugott szerencsétlen forradalom is azon csak újabb és mélyebb sebeket ejtvén. De ez koránt sem szomorította a nagy-lelkü főpásztort, sőt rá ez kétszeres ösztönül szolgált a legnagyobb áldozatokkal is ha lehet mielőbb, ezen ő főmegyét hajdani fénye- s dicsőségébe visszaemélni.

Őtt kezdette meg e nagy munkát, hol kezdenie okvetetlenül kellett, ha célt érni akart; a keresztény és egyházas nevelés emelésén, mi egyedül vetheti meg egy szebb jövő alapját.

Első gondja volt a forradalom után nem épen virágzó állapotban talált papnövelde ujjaalakítása. Mit és mennyit tett ennek kül és bel csinítására, jobb ellátása- s czélszerűbb elrendezésére, és különösen abban az egyházas, vallásos szellem és tudományos műveltség előmozdítására: tudják, kik ezen intézet viszonyaival közelebből érintkezének. Ha ma ezen intézet ötven növendéket számlál, mely az érsek beigtatásakor alig számlálhatott 10—14-et, és ha ma ez hazánk bár mily hasonló intézeteivel minden tekintetben a versenyt bátran kiállhatja, ezt főleg a gondos főpásztor buzgalmának köszönhetni.

Elvitázhatatlan igazság lévén azonban, hogy a legjobban szervezett papnöveldek is csak úgy és akkor teremthetik meg áldásdus gyümölcsöket, ha ezekkel kapcsolatban a házi és iskolai nevelés is Krisztus szellemétől van áthatva, hisz innen ujonczoz a papnövelde, s a papság legnagyobb buzgalma is hajótörést szenved a rossz vagy elhanyagolt házi és iskolai nevelés szirtjein; — e tekintetből az áldozatkész főpásztor azonnal ezen is segitendő, két oly nagyszerű intézet megalapítását

határozta el nagy lelkében, melyek ama nagy célt határozatosan előmozdítanák! Egyike ezeknek a Minasszonyunkról czimzett szegény-iskola nének vezetése alatt álló nőnövelde kül- és beliskoláival; a másik a buzgó s a tanítás és nevelés mestereinek ismert Jézustársasági atyák felügyelete alatt létező finövelde nyolcz osztályu nyilvános főbb iskolájával.

E két intézet megalapítása- s felszerelésére, melyek 1860-dik évi szeptember s illetőleg október havában lőnek ünnepélyesen fölavatva és megnyitva, az érsek közel egy milliomot áldozott!

Tétemes áldozat! de mi ez azon nagy áldásokhoz képest, melyek e két intézetből már is és később még inkább fognak terjedni a hazára és egyházra. Az első jámbor, művelt, szerény és Isten lelke szerinti anyákat, a másik meg vallásos s tudományosan kiképezett hazsonvehető honpolgárokat, hű alattvalókat, becsületes lelkü hivatalnokokat, bátor katonákat, áldozatkész hazafiakat s buzgó papokat fog adni!

Mi örömmel tapasztaljuk már is, mily örömet küldik még a legtávolabb vidékekről is a szülők e két intézetbe gyermekeiket, sőt mennyire érzik szerencsésnek magukat, ha a sok kérelmező közül az ő fiaik lehetnek szerencsések a convictusba fölvételni! Ez a legtényesebb bizonyosság, mely üdvös e két intézet, melyek teremője a nagy érsek!

Ha ennél többet nem tesz is, ez is elegendő, hogy nagy neve áldásban maradjon még a legkésőbb utókor előtt is.

Ezzel azonban nem lőn kimerítve nagyratörékvő lelkének áldozatkészsége!

Nincs széles e hazában egyetlenegy közhasznú vagy jótékonycélu közintézet, melynek fölségelése- vagy fölvirágztatására nagyobb áldozatokkal az első között ne járult volna. Legujabban is a magyar akadémia palotájának fölépítésére ő volt az első, ki 10.000 forintot ajándékozott! — És midőn ennyit áldoz a közintézetekre, legkevesbbé sem feledkezik meg az Ur fölszentelt hajlékairól!

Ki a kalocsai érseki templomban megfordult, s itt látta a karrarai márványból készült nagy oltárt remek oltárképével, szent István és szent László ő királyaink nagyszerű s oly művésziileg kifaragott márványszobrai, az érseki trónt, számos egyházi ékszereket, szent ruhákat és edényeket, szóval azt, mi abban nagy, értékes, művészi és remek, kevés kivétellel vagy egyedül az ő vallásos bőkezűségének szent emlékei, vagy legalább művelt lelke sugalmának teremtményei.

1863. szeptember 8-ra érsek-tartományi zsinatot hitt össze, elsőt a mohácsi vész után. Számos főpap vett ezen részt, s a két héti folytonos zsinati ülések- és tanácskozásokban oly üdvös szabályok hoztak, melyek életbeléptetése által, miután azok már az apostoli szent-szék által is megerősítetttek, remélni szabad, számos bajok fognak orvosoltatni, s általán a hitélet emelkedni a népben szintugy mint a papságban!

Ugyanezen évben tartá a nagy érsek áldozárságának is ötvenedik évét, azonban egészen titokban, minden külpompa és ünnepély nélkül. Számos tisztelő mélyen fájlalták, hogy e miatt azon részt nem vehettek, ez által is iránta mély hódolatukat és tiszteletüket be-

bizonyítandók. De csakhamar egy felséges tény által váratlanul és nagy kárpótlásukra lelkekben megörvendeztettek. A valódi érdemeket legmagasabb figyelemmel kívül hagyni nem tudó nagyszívű fejedelem, urunk és királyunk ugyanis, hogy az érdemekben oly gazdag félszázados áldozárság ötvenedik éve minden emlék nélkül ne enyészszék, legmagasabb kegyelménél fogva az érseket az ő legnagyobb, de a trónhoz mindig törhetetlen hűséggel ragaszkodó kebelét mégis igenigen kedvesen érintő meglepetésére a szent István jeles rend nagy keresztjével, mikép több év előtt a Lipót-rend szintén nagy keresztjével felruházni méltóztatott. Dicső fejedelmi kitüntetés! . . .

Még alig mult hat hónapja, hogy a test és lélek-

ben ugyan még erős, de korában már jól előrehaladt főpásztor, részint hogy a vett nagy jókért hálaadókat a Mindenható szent számolya előtt lerója, részint, hogy magát és főmegyéjét, mikép ezt legmélyebb tisztelője egyikének bizalmasan kijelentette, Isten és az őszűz anyja Mária pártfogása- és oltalmába ajánlaná, a nevezetes bucsuhelyre, Mária-Czellbe zárandokoskodott. Ő ott elvégezte szívének hála és felajánló ájtatosságát; de mi még folyvást kérni fogjuk az élet Urát, igen távol legyen azon egykor s mindig korán bekövetkezendő vándorlás nap, midőn fáradozalmait ő a nyugalom örök helyével cserélendi föl! Hosszu élete áldás az egyház- és hazára, de különösen a főmegyére nézve, melynek ő oly jótévő nagy érseke. Xoo.

N é m a l a n t.

Egy árva lant volt csak sajátom,
És mégis olyan gazdag én,
Mert rajta Jézusom szerelmét,
S örök hatalmát zenghetém.

Elzenghetém az üdv-malasztot,
Mely fölvirult minden nyomán;
El mondhatatlan szenvedését,
S véres halálát Golgothán.

És zenghetém a gyászkeresztnél
Állott szűz Anyja hős szívét,
Mely egy vihardult szirtoromként
Némán viselte hét sebét.

Elzenghetém mint azt az átkot,
Mit drága vére elmosott;
Mindazt az áldást, mit esérében
Irgalma dűsan meghozott.

Elzenghetém . . . de hol van ember,
Ki énekét úgy zengje el,
Hogy kinhalála érdemének
Kíneshalmazát hűn érje fel?!

Kihullt azért a lant kezemből,
Elhalt az ének ajkamon,
S hogy e miatt földig ne sujtson
A rám borult nagy fájdalom:

Adott a roppant veszteségért
Kárpótlást jó Istenem:
Mit árva lantom zenge eddig,
Azt most hivebben érzem

Sujánszky Antal.

Ovó hangok a kath. magyar néphez!

I.

A reményteljes sürgős, mely a Sz.-István-Társulat keblében többek közt a népies irodalom érdekében újabb megindult, s melyet a „Kath. Néplap“ jelen kül és belesinjá, emelkedett szellemi értéke is fényesen igazol, megérdemli, hogy a nagy hivatással bíró intézet felé minden szem a bizalom és méltánylás örömezzel tekintsen. Kavarog a világtenger, s nagyérdekű dolog, hogy a fölszínre került iszap ártó szörnyeivel, méregtajtékával a népet esendes folyamának tükrét ne rutítsa! S honnét várhatnók a döntő lépést erre nézve a siker biztatóbb reményével, ha nem azon társulattól, mely nevét szent István első apostoli királyunktól kölesönözte; ki midőn a kath. hit jelvényét a keresztet a magyar földbe betűzte, ebben oly kincsét adott nemzetének, melynél drágábbat nem adhatott. Kivül állott még a magyar nemzet az igazság és boldogság templomán. Nem ismert más igazságot, mint a melyet az önérdék sugallt; nem ismert más jogot, mint az ökölet. S azért, mint a tengerre kikötött hajó, horgony és iránytű nélkül hanyódott az általa fölidézett véres mozgalmak hullámán. Nem ismerte a esendélet örö-

meit. Merész sasként csapott le a legbátrabb nemzetekre; harez volt eleme, fegyverzörgés lelkesítő zenéje, vérontás legkedvesebb mulatsága. Szerette a csaták vérzivatarát magukért a rombolás érzékkábító jeleneteiért; talán épen a csatakiáltások vér-lázító hangzavarában akará elfojtani lelkének kínzó elégtelenségét. Ily harezkedvelő, maroknyi nép élettartama csak idő kérdése volt. A mely hadsereg mindig fogy, a nélkül, hogy a beállott hiányok friss erők által pótolatnának, annak napjai megszámitvák. Mint hullám, mely a tengerbe loacesant, vészett volna el a nemzet hire- neve- dicsőségével együtt.

De az örök gondviselés könyvében másképp volt megírva. Egy szent Istvánnak kelle a magyar nemzetet az enyészet örvényéből kiragadni; egy szent Istvánnak kellett e szót „magyar“! az élő népek aranykönyvébe igtatni. S mi volt a varazserő, melylyel szent István a magyar fajnak maradandó létet biztosított? Mi lett volna egyéb, mint a keresztény világ czimerpajzsa: a szent kereszt, melyen a népek ura Istene, az emberré lett Üdvözítő Jézus Krisztus, kinhalált szenvedett, hogy a világnak az

örök élet hervadatlan koszoruját megszerezze. Igen, a keresztet tűzte ki szent István, hogy az legyen a vezérszó, mely alá a magyar nemzet gyülekezék, hogy az legyen a nemzet erejének forrasztó kapesa, mely azt a fölslástól megóvja, hogy az legyen, mint az új szövetség mosolygó szívárványa, — az isteni végtelen irgalom záloga, melynek láttára minden inség megnyűljön, minden fájt szív meggyógyuljon. És hogy a keresztben föntartó isteni erő rejlik, azt a magyar mindig azon arányban tapasztalá, a melyben a kereszthez ragaszkodék. Hogyan is ne volna a keresztben föntartó erő, holott ez az a földről égbe nyúló aranyléttra, melyen lélekben és igazságban Istenhez emelkedhetünk; holott ez az a mentő horgony, melybe a ki fogózik, azt sem az ördög sem a világ fegyvere nem fogja. Oh bár e horgonyhoz mindig szilárdul ragaszkodtunk volna; bár a magyar a hitetlen ámitók andalító esalsipja által mámorba ringatva, soha ne hagyta volna a szent keresztet kezéből s még inkább szívéből kisiklani.

De az ördög nem aluszik. Kancsal szemmel nézi ő mindig a szent kereszt diadalát. S ha a szent vérharmat, mely róla az emberi lelkekbe szivárog, szépen megindítja s a mennyei sárló alá kellően elkészíti a lelki jóság viritó esiráját: menten oda-sompolyog az ördög s addig sűrög-forog, addig inescelkedik az elámult ember lelke körül, míg az a hőségben védernyőjét, a zivatartban villámhárítóját s a lelki esatában védpajzsát, a keresztet magától el nem löki. Nem is kell több az ördögnek. Az egyetlen rémeszköz, melytől irtózott, el van téve láb alól. Már most szabad kézre játszhatik. Tamaszt is ő a legdrágább kincséből kifosztott lélekben oly zivatart, értem a fékről leszabadult szenvedélyeket, mely mint pokoli jégeső vágja el az örök üdvösség reményzöldjét: gyújt is ő a meggyalázott ember fejére oly hőséget, a kielégíthetlen bűnvagyak emésztő hőségét, mely azt, a mit még a pokoli jégeső netalán megkímélt, mint Sámson rókái a filiszteusok vetését, egy lábáig elperzseli.

Napjainkban azonban nem igen eszi kezét lábát az ördög a fölötti kinjában, hogy a lelkeket markából kiszalasztja. Vert utat, kitért ajtót lel mindenütt; s szerenese, ha így nem állunk üdvösség dolgában, mint azt szent Efreml Edessa városáról megálmodá. Szent Efreml t. i. egyik álomlátványában Edessában csupán egy ördögöt talált, azt is gunyaszva szundikálva, míg a puszta ugyanakkor száz meg száz ördög típortá a földet egyetlen hajlottkörü remete körül. „Ugyan mire való e tömeges esatározás egy ily gyöngye öreg ellen — kérdi szent Efreml — míg amott, ama nagy, népes városra csak egy ördög kerül s az is szundikál.“ Nem értesz te ahhoz, — mond egyike a bukott angyaloknak — lásd ama szundikáló ördögnek fölőleges volna még tovább is szemfüleskedni, miután ott amugy is minden lélek a mi fazekaink mellé szitogatja a szentet. Míg ellenben e kopasz öreggel itt ugyanesak meggyült a bajunk. (Lásd Alvinezy: Erkölcsi példák).

Majd hogy tollam el nem akad, ha arra gondolok: nem ugy vagyunk-e mi is följelölve az ördögök fekete könyvében, mint az említett város lakói. S majdnem a szégyen eszi le arezomról a bőrt, ha eszembe jut, hogy mi talán már az ördögnek sem kellünk: vallásérkölesileg oly mélyen sülyedtünk. Annyi bizonyos, hogy Lucifer katonáinak ez idő szerint nem igen szükséges törni magukat, hogy az árván maradt lelkeket törbe esalják. Annyi pokolhajdu kerül ki az emberek közül is, hogy az ördög e miatt bátran alhatik. Már minálunk — értem a magyar népet — jó puhára meg van vetve az ördögi nyoszola. Mintha csak dült kévké volnánk, melyekre nézve mi sem hiányzik egyéb, mint hogy mentől előbb a pokol teherhordó targonezájára kerüljenek; onnét azonban korán sem esürbe, hanem kiolthatatlan lángok közé jutandók. Lám a pokol hajdui, ez ördögi toborzók mily jól értik mesterségüket! Még hagyján volna, ha megmaradván a maguk büzhödt levében, legalább, az eddig oly esontig velőig építhü, jámboréletü magyar népet megkímélnék. De oh fájdalom, a mint látszik, épen a vallásosságáról híressé vált népet kísérik leginkább figyelemmel, mint szemök székét. A palotákából, hol mérgező gombaként szaporodó istentelen könyveikkel többet ártottak, mint a legvadabb ellenség tüzzelvással, ök az Isten fölé emelkedni vágyó emberszörnyek, kiket a határtalan gög bírói székbe ültetett, hogy ök szabják meg még az egykor lángokban itélendő örök Birónak is, az erkölcsi világrend törvényeit, — kigyói ravaszággal ereszkednek le nyugtot nem lelő szövés-fonásuk pókszálán a szegény pörgunyhók időrongált szalma födeléhez; hogy onnét, hol semmi fény, semmi pompa nincs: ellenben minden egyszerű, minden értéketlen, elrabolják szentségtörő kézzel azt, a mi földön égen legértékesebb. — elrabolják a hitet minden áldásával, vigasztalásaival.

Magyar nép, Isten választott népe, szent István öröksége, szüz Mária édes nemzete, érted-e ezt? Ha torkod körül éles kés forogna, nem óvna-e magadat? S mikor a pokol dugárusai lelkedre alkuszna, hogy azt megöljék, hideg vérrel tőröd-e? Lásd, te szegény vagy; a hegyek gyomra az aranyat, a tenger mélysege a drága gyöngyöt nem a te számudra rejtegeti. Czifra köntös helyett nem ritkán a szürdaróc is alig akad meg nyakadban. Te nem ismered, mi az az uri gyöngyölet; nem is irigyled senki fiának. Nagyra vágyás nem ver habot kevéssel beóró szívedben. De minek is? Van neked egy drága kinesed, melynek fényéhez mérve a legtisztább napsugár is csak sötét árnyék; és ez a hit kinese; zeng szívedben egy szebb világra szóló édes hang, melyhez mérve a legfülesiklandóbb zene is csak fülsértő dorombolás: és ez a nyugodt lelkismeret. A ki ezzel bír, mit irigyeljen az még a világnak? De a ki ezt elrabolni akarja, nem érdemli-e meg, hogy eltaszitsd magadtól, mint tolvajt, mint utonállót, mint földi és örök boldogságod hóhérárt?

A többit majd utóbb.

M.

Két kép az életből.

I.

S...y M. emlékkönyvébe.

Mi egy jó könyv a leánykának?
Fülébredés álom után;
Még ott játszodogál a csalódás
Mint egy mosoly szép ajakán:
S jön az anyácska gyöngye kézzel,
S felrázza álmos gyermekét,
„Már fent a nap, leányka! mondván
Sugárpompája nézd, mi szép!“

Hadd fesse le híven magának
A mit lát, az első sugár:
S szép homlokán a lányka s keblén
Imára keresztet esinal.
Mire kigyúl a tünde látkör
S átfényesül a jelenet;
Igy hozza le a regg imája
A földre a dieső eget!

II.

S...y B. emlékkönyvébe.

Mi egy jó könyv az ifju urnak?
 Zajok között villámesapás;
 Melynek derűje esalt szívében
 Ábrándinak sirgödröt ás.
 Lenéz a mélyre . . . s hah! mi villog
 Szemébe a sir fenekén?
 Tüzes göröngyök szivalakban . . .
 „Mi vagyok, és mi leszek én?”
 Sohajt magában, esendesülvén
 A villámsujtott öntudat,
 „Most látom égi fény! tüzednél
 Ki ellen viseltem hadat?”

S egymás után kihull kezéből
 A pénz, a kártya és gyilok;
 „Nincs két igazság! mond könyezve,
 Atyám! neked meghódolok.”
 S míg a világot mély sötétség
 Burkolja el rémségesen:
 Egy ifju szívből hajnal támad
 Sugárözömmel ékesen.
 Csodák esodája! ő esett el,
 A mint a villám lecsapott;
 S ő él, ujan él, de körül
 A ezimbora-had mind halott.

Sántha Mihály.

A szorgalom gyümölcse.

Sokszor halljuk zugolódni embertársainkat testi vagy lelki fogyatkozásai miatt, és ha az életben nem boldogulhatnak, azoknak tulajdonítják szerencsétlenségüket.

Igaz, ép test és lélek Istennek legnagyobb áldása e földön; de azért ha testi vagy lelki fogyatkozásunk lassítja is néha boldogulásunkat, végkép nem akasztja ezt meg soha. Adott Isten egy ajándékot mindenkinek, melylyel minden fogyatkozást kipótolhatunk, csak akarnunk kell; és ezen ajándék az, melyet a kis hangyában, de méginkább a méhecskében minden nap látunk, s ha őket utánozzuk, minden fogyatkozásunk mellett sem lesz okunk Isten rendelkezése ellen zugolódniuk.

De lássuk példában, hogy igaz ezen állításunk.

Dombháza éjszakai szélén egy barátságos külsejű házikó fehérlik ki a sürti sövényzet és gyümölcsfák közül; a házikó előtt egy kis kert nyulik ki az utazára, melyben vetemény és virágok díszlenek szép rendben egymás mellett. E kis ház gazdája egy éltés földműves, kit a falubeliek Néma Gyurkának hívnak, miért, majd kiviláglik e kis történet folytán.

E jó öreg igen korán árvaságra jutott, s a kegyes plebános irgalomból befogadta őt udvarába, míg fölnevekedett. Ezen idő alatt csak meglehetősen folytak napjai; de midőn kézi munkájával kelle henyerét keresnie, ekkor kezdődtek még csak reá nézve a sanyaru napok. Alakjára nézve igen rút, testére nézve nyomorék, s elméje is gyöngye levén, munkát csak szánalomból kapott itt-ott; szorgalmának kellett minden fogyatkozását kipótolnia. Meg is volt ez benne, s lassankint mindegyre kapósabb lett e jó tulajdonságáért, mely később ügyességgé fejlődött ki benne. Ereje hiányát kipótolta állhatatos buzgósága. E két jó tulajdonságával ugy volt ő társai közt, mint a mesebeli csiga, ez is hamarabb eljutott a célhoz, mint a lábaiban elbizakodó nyul. Azonban említett fogyatkozásaihoz Isten még egy másikat is csatolt; szegény Gyurka oly hebegő volt, hogy minden szavára nevetésre fakadtak társai. E nyelvhibájáért egyre guny tárgya volt pajtásainak gyermek korában; midőn felnőtt, legénytársai s a csótalan hajalonok szüntelen utána kialtozták hebegve egyes szavait.

Panaszkodott ő e miatt jötevőjének — a plebánosnak; — de ez csak azon tanácsot adhatta neki, hogy minél kevesebbet beszéljen. Gyurka megfogadta a jó tanácsot, s ezután csak szük-ségből beszélt, legtöbbször pedig csak hallgatta, mit mások beszéltek.

De hogy hallgatásának okát is tudja adni, egy kosárkötő-

hez szegődött el s megtanulta tőle a kosár-kötést. A téli estéken, míg mások a fonokákban könyökre támaszkodva pipáltak és beszélgettek, addig ő munkáját magával vivén, dolgozott. Kezdetben gunyolni kezdett e munka dühét is, de végre föl sem vették.

Gyurka hebegő nyelve tehát arra szolgált, hogy még azon időt is hasznára fordította, melyet társai eseevege és enyelegve vesztegettek el. De még más hasznát is húzott ő testi hibáiból; nehéz nyelve miatt ovakodván a sok beszéd föl, nem lehetett tőle hallani soha valamely trágár vagy szítkozódó szavat; csak akkor beszélt, ha valamire felelni kellett. Ezen némaságában ideje volt elméjének lassankint megérni; gondolatait hosszasan meghányta agyában, s összehasonlította azokkal, miket másoktól hallott. Kosarai árából lassankint szép összeget tett félre; fogyatkozásai miatt visszahúzódt az azon mulatságokból, melyekben társai keresményök nagy részét elköltötték; így szerzeménye kétszeresen gyarapodott. Néhány év multával megvette azon kis telket a falu végén, melyen házaeskája áll jelenleg. — Szabad óráiban maga művelte telkét, melynek termése új jövedelmi forrást nyitott neki; végre oly állapotba jött szerzeménye, hogy Gyurka elhatározta magát, telkén egy kis házat építeni. A ház lassan ugyan, de azért egyre épült; végre kész lett, s Gyurka saját házában alhatott.

Igaz, hogy tíz évi munkájában került házikója, másik tízbe pedig a kis teleknek kertté alakítása s a gyümölcsfák gyarapodása; de a jó plebános biztatása s Gyurkának természetévé vált munkássága minden nehézségen győzedelmeskedtek. A gyümölcskertben a méhek is kedves tanyát leltek és gyarapították Gyurka szorgalmának gyümölcsét.

Mikor e történeteke írója megismerkedett a szorgalmas földművessel, már oly állapotban találta őt, mikor azt szoktuk valakiről mondani, hogy van mit aprítani a tejbe. Ekkor hallottam tőle élete történetét, nem ugyan folyékonyan elbeszélve, hanem rövid feleletekben, mert nyelve könnyebben járt ugyan már mint legény korában, de szintén megszokta már a rövid beszédet. A kosárkötést még ekkor is folytatta, nehogy — ugy mond — ujjai elszokjanak a munkától, meg hogy sokat ne kelljen beszélnie. Midőn kis birtokát megmutogatta, önkénytelenül dícséretre fakadtam ennyi szorgalom és állhatatosság láttára.

— Nem az én érdemem ez, uram — mondá a derék földműves mosolyogva. — hanem a jó Istené, ki segített gyengésemet hasznomra fordítani. Sokat köszönök a jó plebános ur

tanácsának is, mert csak az ő tanácsára tökélttem el magamat, hogy halgatni fogok, s hogy míg mások beszélnek, ne henyléjek. Kosárkötéssel töltöttem el az időt. Lassankint átláttam, hogy a szorgalom mindig megtermi gyümölcsét, míg azok, kiket Isten ép test- és lelekkel áldott meg, gyakran nyo-

morogni kénytelenek, mert elbizzák magokat Isten ingyen adományában. Mióta gondolkodni tudok, nem zugalódtam Isten ellen fogyatkozásaim miatt, mert tapasztaltam, hogy azokat Isten segítségével s eltökéllett akarattal hasznomra fordíthatom.

Sz. M.

Hogyan terjeszkedik az egyház missziók által.

III.

Nem leszen érdektelen valamit tudni a felnőtt chinai keresztények sorsáról: miután múlt cikkünkben a chinai pogány gyermekekről szólottunk. E célunk elérésére jónak láttuk főt. *Fourie* (olv. *Furi*) apollóniai püspök, és *Kuy-Tschem* apostoli helyettesnek levelet közlenni, melyet a francia hitterjesztő társulat igazgatóihoz írt aug. 4-kén 1862. — Ez inkább napló mint levél, melyben a többi között a keresztények sorsát így írja le:

„Tartományunkban jó és rossz mandarinok (chinai főtisztviselők) vannak. A fővárosban lakók többnyire meglehetősen szelidek egyig, ki kivételképen annál nagyobb ellensége a keresztényeknek, neve: *Tien-Ta-Jen*. — (*Tien* annyit jelent mint nagy ember) szegény és ösmeretlen szüleitől származván, katona lett, s ott vad és vakmerő természetével csakhamar feltűnt. Midőn püspöki területem fővárosában a forradalom kitört, a császári hadseregben vezérnek nevezték ki 23 éves korában. Meg is felelt a várakozásnak: a forradalmárok megszeppentek csak neve hallatára is, és visszahúzódtak. A katonaságban is jobb fegyelmet hozott be. — De ezen rendszeretete nem sokáig tartott, és csakhamar zsarnoksággá fajult. Öletett nagyot, kiesít egyaránt. És midőn ezért egyszer figyelmeztetni merészelték a mandarinok, hogy ez az eljárás talán nem is fog tetszeni a császárnak, azt felelte: Mit bánom én; én egy szerenesevadász és kalandor vagyok; én csak ölni tudok, és azért a ki utamban áll, azt kardommal lekasabolom. — Erre persze mind megjuhászodott, és a zsarnok előtt leborult. Ez a vad és durva ember legnagyobb szereneseitlenségünkre ellenségünk lett: attól tartván, hogy a keresztények roszeják életmódját. Azért tartott a keresztényektől. Kedvencz szólása volt: jó lenne a keresztényeket egyszerre egy szálig kiirtani, evel aztán vége volna az egész dolognak, és nem kellene reájok többé szót és gondot vesztegetni. Csak nagy nehezen tudták a többi mandarinok e szándékáról, a császár, illetőleg az angol és francia sereg haragjától tartván, lebeszélni. Hanem ha már ezt nem tehettem, legalább fagyni akart úgy, a hogy csak tudott.

Egyszer parancsot adott, hogy a keresztényeket összeirják, meghagyván szolgálóknak, hogy a keresztények ijesztésére azt terjeszszék, hogy ez az összeírás csak azért történik, hogy őket könnyebben kiirthassa.

Különösen május 27-ke borzasztó volt ránk nézve. Ekkor ugyanis 30 lovas katona iszonyu zaj és robaj között városnegyedünkre (a kereszt. város negyedére) ütött, halált ordított valamennyi europai és benszüllött keresztényre. A chinai pogány nép mindenfelől városnegyedünkbe sietett, hogy e mészárlásban gyönyörködjék. Ép midőn a templomba és lakásainkba betörendők valának, egyszerre egy segéde megjelenik *Tien-Ta-Jen*-nek, rendeletet kapván, hogy várjanak, míg *Tien-Ta-Jen* maga is meg fog jelenni. — Tízszor kezdték a katonák iszonyu zaj között a templomot és a keresztény lakásokat megtrohanni, de tízszer jött a parancs, hogy *Tien-Ta-Jen*re kell várni. Végre egy kis rablás után visszahúzódtak, és mi képesek valánk végre a kiállott félelem után ebédelni.

Másnap azután megtudtuk, mi volt oka ezen hű zaklatásnak. *Tien-Ta-Jen* csakugyan készült eljönni, és minden keresztényt elpusztítani, csak egy szerenese véletlen vagyinkább az isteni gondviselés mentett meg. *T. i. Tien-Ta-Jen* 11-dik lakodalmát ille előtte való este, noha nem volt özvegy. Ennek következtében a borítalhoz jól hozzálátott. Ezen boros állapotban feltette magában az egész kereszténységet tüzzel-vassal elpusztítani. Harminez lovast előre küldött a végett, ő maga is utánok indult. Azonban egy uteza sarkához érvén, melynél be kellett volna fordulnia: lova hirtelen megésökönyösödött, és nem akart tovább menni. Erre ez dühében ütötte verte; de a ló csak nem mozdult, míg végre fölägaskodott, és hirtelen kanyarodással lovasát földhöz vágta. A vezér fölkelvén újra felült, és a még dühösebben vert állat által másodszer és harmadszer is levette. Midőn negyedszer felkapott lovára és azt dühtől tajtékozottan eszeveszetten verte, ez hirtelen megfordult, és a helyett, hogy mi felénk tartott volna, egyenesen a csász. helytartó laka felé vágatott. A cs. helytartó értesülvén a vezér szándékáról, már ugy is egy mandarint küldött eléje, hogy őt szándékáról lebeszélje, és midőn meglátta a vezért palotája felé vágatni, a lovat megállította és őt szobájába vezeté, hol egy császári rendeletet közölt vele, melyben a vezérnek a keresztény sereggel kötött békepontok szoros megtartása meghagyatik, és a missionariusok, de különösen az én személyem iránti figyelem erősen kikötetik. A vezér a levél olvasása után nehezen elfojtható dühét megfékezvén, mosolyogva ezt válaszolá: „Ha ezt nem olvasom, ugyan szép históriát készítettem volna.“ És ekkor küldött ki egy katonát, hogy kiküldött zsoldosait visszahívja; mi pedig megszabadultunk.

Azonban *Tien-Ta-Jen* nem volt az az ember, ki sokáig tudott volna önmagán uralkodni; vadságát fokozták még más körülmények is. Az elébb bátor és tevékeny vezér elfajult, a cs. pénzt elvesztegette, katonáit elhanyagolta, a miért azok a forradalmárok által kétszer megverettek, legjobb tisztjei megöltek, katonái a ki nem kapott zsold miatt el kezdtek szöködni. Ezért a császártól kemény megrovást kapott. És a nép is, mely eddig félt, most utálni kezdé, és gúnyvevekkel illette.

Mindezen kellemetlenségekért vér és boszu kellett neki; és a keresztényeknek kellett lakolni. — Azért a hol csak lehetett, rabolták és ölték őket. Különösen említést érdemel négy új kereszteltnek szomorú sorsa. — Junius hó 13-dika volt, midőn a polgári őrsereg parancsnoka a vezér kívánatára katonáival papnövedékre rontott. A papnövedé elüljárója és a nagyobb rész épen nem volt otthon, csak két növendék, *Tshang József* hittanuló, *Tshen Pál* bölésészet tanuló, és *Lo ker. János* a ház bérlője. Ezeket elfogták és bíróság elé állították. A bíróság hittagadásra szólította fel a bátor ifjakat életvesztés büntetése alatt. „Inkább vegyétek el — úgy mondák ők — az életet, mint a hitet.“ — Erre egy pagodai fogházba zártattak. Habár a közlekedés velök meg volt tiltva, mégis sikerült nekik egy jószívű katona által bennünket állapotukról tudósítani. A levél a pap-

növendék főnökéhez van ezímezve, irónnal iratott egy rongy papírszeleten, és így hangzik :

Mélyen tisztelt atyánk !

Jelentse főtisztelendő püspökünknek, hogy mi minden módon próbálnak és kísértének bennünket hitünk elhagyására : de a legborzasztóbb kínok nem képesek Istenhez való hűségünket megingatni, mi a halált elébe tesszük a hittagadásnak ; és épen azért nem félünk, hanem inkább készek vagyunk életünket veszteni, mint Istenünk és meggyőződésünk ellen eszelekedni.

A polgári hadsereg parancsnoka Tshao, és két századosa Uon és Tao seminariumunk megrablói édes örömet szabadulnak tőlünk, mint az ő rablásaik tanúitól. Éhhalállal akarnak megölni. Megtöltöttak minden étel és ital nyújtást, és ha ezzel hamarjában célt nem érnek, mérget is hallottank emlegetni. — Szándékuk nyilvános, de mi bizunk Istenben.

Legalázatosb fiai Tsang József, hittanuló.
Tshen Pál, bölcsészettanuló.
Lo János, a seminarium bérőlje.

A katona, ki ezen iratot nekem hozta, megkapván jutalmát, örömmel ajánlkozott foglyainknak a feleletet és élelmiszereket kézbesíteni. Mire csakhamar következő sorokat kaptunk tőlök :

„Főtisztelendő ur !

Megkaptuk kegyelmességednek irását, és ugyan örülnék neki. Isteni hitünk szent meggyőződéséből szakadt atyai intései igen megerősítettek bennünket. Megtöltötták mindenkinek a hozzánk való közeledést. A kedves öreg Mártha (a papnöveldé öreg jámbor szolgálója) hiába leselekedik valami alkalom után rajtunk segíteni. Mind hiába ! a katonák elveszik ugyan az eledelt, melyeket mindig hoz magával, de csak azért, hogy ők magok megegyék, míg mi azalatt éhen majd meghalunk.

De ez még szenvedésünk legkisebbike. Legalább tiszser napjában zaklatnak bennünket a legfurfangosabb kérdésekkel, melyekkel hitünkben megzavarni remélnék. Nem régiben láto-

gatott meg bennünket egy mandarin, és mellénk telepedve ezt mondá : „Mily örömet mentenének meg benneteket, de fájdalom ezt nem tehetem nélkülötök. Gondoljátok csak meg, hogy már az egész tartományban egy keresztény sincsen. A főtemplom szétromtatott, a seminarium egyenlővé tétetett a földdel, püspökötök híveivel együtt megöletett, úgy, hogy az egész kereszténységből nincs már senki sem csak egynéhány elrejtett hitűjonez, kiket erősen keresnek és üldöznek. Így nem marad egyéb hátra, mint hogy hiteteket megtagadjátok, és megmentétek magatokat !” — Mi azt feleltük : „Mi nem a főtemplom vagy a seminarium és a püspök kedveért lettünk keresztények, hanem egyedül Isten iránti tiszta szeretetből. Minden egyéb elmúlik, csak az Isten örök és mi azért ő neki szintén örök hívei maradunk.

„Ebben az esetben bizonyosan le fog üttetni fejetek”, viszonozá a mandarin.

„A halálra készen vagyunk”, felelték mi.

„Irtjátok legalább alá ez irást ; meglássátok, senkinek sem fogom mutatni”, kísérte tovább a mandarin

A mint az írásba tekintettünk, mindjárt láttuk, hogy evvel hitünk megadását irtuk volna alá.

Azért visszaadtuk neki, s azt válaszoltuk :

„Inkább üssétek le fejünket, mintsem ez irást aláírjuk.”

„Úgy hát veszszetek ! ha úgy kívánjátok a halált, holnap bizonyára megtaláljátok !” — És ezzel elhagyott. — Mi pedig térdre borultan imádkoztunk, és énekeltek az esti énekeket. A midőn a mandarin ezt meghallotta, visszafordult, és még egyszer bekiáltott a rácszatron keresztül : „Mit, ti énekeltek, mikor már holnap a halál vár reátok ?”

Mi mitsem feleltünk neki, hanem tovább énekeltek. Ő pedig egynéhány káromló szó után elment.

Azóta nem bántottak bennünket, és még élünk.

Kedves atyánknak holtig engedelmessé szolgálai.

Egedi.

Apróságok.

9.

Mióta Anglia elszakadt a romai kath. anyaszentegyháztól, azóta mindent elkövet a katolika hívek ártalmára. A jelen század elején a híres angol miniser Pitt egy meghitt emberét küldte I. Napoleonhoz, hogy beszélje rá Napoleont, törölje el végkép Franciaországban a katolika hitet, vagyis mivel már a forradalom eltörtülte, tehát ne állítsa azt vissza. Eleget mondta ez a követ Napoleonnak, hogy ha a kath. hitet állítja vissza, csak új nyügöt vesz magára és újabb láncokat kovácsol magának, hogy soha sem lesz teljes ur a maga házában a pápa lelki hatalmával mindig akadékoskodni fog neki. — De Napoleon csak azt mondá : a mi a földi dolgokat illeti : azokra nézve itt van kardom, ez eléggé biztosítja hatalmamat, mi a mennyorszá-

got illeti : azzal csak vesződjék a pápa. De a követ csak nem engedett s váltig biztatta a császárt, hogy csak csináljon válást egészen a maga szájze szerint. „Mit ? — úgy mond Napoleon — új vallást csinálni ? Hogy az ember új és jó vallást csináljon : szükséges, hogy a kálváriára felvigye a keresztet, melyen meghaljon, erre pedig sem kedvem, sem szándokom.”

10.

Egy katolikus pape egy protestans emberrel sétálván, rabbinussal találkozott. A protestans ember olyan kötekedő természetű levén, azt mondja : „No most itt vagyunk hárman, mindenik mást hisz, ugyan melyiknek van igaza ?” A rabbinus így fejtette meg a kérdést : „Ha nem jött még el a Messiás, akkor nekünk van igazunk ; ha eljött : akkor a katolikusoknak van igazuk. De akár eljött, akár nem jött, önöknek semmiképen sincsen igazuk.”

Mi újság?

(Ő felsége) legf. elhatározással a drágobári gör. kath. községnek a templom és lelkészlak helyreállítására kivételesen a magyar egyház-alapból 300 frtot ; továbbá Szimják községnek kápolnaépítésre ugyanez alapból 200 frtot rendelni méltóztatott.

(Ő eminentiája a herezeg-primás), néhai Be-

dini Kajetán bibornok és viterbói érsek siremlékére 100 romai seudit vagyis tallert, a romai sz. keresztől ezimzett templom melletti cisztercezi szerzeteseknek 40 darab aranyat, a bakai iskolára 50 frtot, a Waimar városában Magyarországi szent Erzsébet tiszteletére építendő templomra 120 frtot méltóztatott adományozni. A ft. főkáptalan pedig ugyane ezélhoz 50 frttal járult.

(Ö exėja Kunszt József) kalocsai érsek ur hirszerint, az irgalmas szerzetet szándékozik Kalocsán megtelepíteni s e czélből a kalocsai Kalvária mellett klastrom s kórház építése van tervben. Áldásdús működés, mely így gondoskodik a hivek jólétéről!

(Haynald Lajos érsek) ö exėja a távolban sem fedkezik meg az általa annyira kedvelt erdélyiek lelki boldogsága előmozdításáról. Ezt bizonyítja azon újabb áldozata, mely szerint a tordai rom. kath. fiu és leányiskolák tanítóinak fizetésök megjavítására 140 forintot tökécsített. Hazánk e nagy jötevőjének ily czélu áldozatai, melyeket a népnevelés érdekében tett — számptalanok. Valóban kitünő példája az atyai szeretetnek. Isten fizessen meg ily nemes léleknek! Kísérje minden lépteit és tetteit szent áldásával!

M. M.

(Gyászhir.) Mélt. és ft. Rimely Mihály ur, a Szent-Benedek-rend pannonhalma-szentmártoni ösrégi s jeles főapátjának ordinariusa, ezen és más, sz.-benedek-rendü apátóságok főapátja, szent István apostoli király jeles rendjének lovagja, ö es. s apost. kir. Felsőge tanácsosa, a hittudomány kebeleztet tudora, a romai ker. akadémia levelező tagja stb. márczius 8-ikán esti 10 órakor az Urban elhunyt. Az ünnepélyes eltakarítás f. hó 13-án történt. A boldogult 72 éves vala s 1842. óta főapátja a legösibb magyar egyházi rendnek. Az ö. v. f. n.!

(Adakozás.) Mélt. Daróczy Zs. praelatus és kanonok ur a garéi plebánia lelkésze javadalma gyarapítására 1050 frt alapítványt tett. A pécsi jogi tanoda alapjának nevelésére pedig ngos Csáky Ferencz kanonok ur 500 frtot adományozott.

(Egyházmegyei adatok): A sz. István magyar király védnöksége alatti kalocsai főmegye érseke Kunszt József ö nmltga, ez érseki széken a 86-dik. A káptalan áll tíz valóságos és hat tisz. kanonokságból; egy val. és két tisz. szék üresedésben van. A 10 alesperesi kerület mindössze 106 plebániát és 180 fiókegyházat foglal magában. A plebánosok száma 88, a pleb.-helyetteseké 17, a káplányoké 70. A papnövendékek száma 52. A megyei papság összes száma 284. Az érseki me-

gyében van 86 férfi- és 33 nőszerzetes. Az összes lélekszám 674,022, ezek közül romai kath. 428,903.

(Lukácsék János plebános ur) előfizetést hirdet Hirscher ilyczimü munkájára: „Elmélkedések az egyházi és vasárnapi leczkék fölött.“ Az előfizetési ár 3 frt, mely vagy fordítóhoz Ugodba (utolsó posta Pápa), vagy Bartalies Imre nyomdászhoz (Pest Lipóttuteza 5. sz.) küldendő.

(Erdélyben nagy nyomor van.) A „Kol. K.“ írja: Lapunk annak idejében felszólalt az Erdélyt fenyegető inség ügyében. A nép nyomorának enyhítésére semmi sem történt ö Felsőge kegyes adományozásán s az anyakirályságból érkezett honfiúi s honleányi adományokon kívül. Csuppek voltak azok a veszély tengerében. A székelyek — írják onnan — kibujdosnak az országból, az oláhok hálnak a rothadott tengeri miatti betegségeben, melyet éhtiphusnak neveznek az orvosok. Az ország piaczaím a gabona vékája ötven-hatvan krajczáron jár, arany-tisztabuzát vásároltak a mult héten 1 frt 10 krajczárjával, s a mindenéből kipusztult nép elrothadott tengerit eszik, mely öt megöli.

(Egy bécsi gépész), mint írják, szabadalmat nyert oly gépre, melylyel kisebb épületeket sérületlenül tud egyik helyről a másikra áttenni!

Szent böjti ajtatosságra!

Szent keresztuti és más ajtatossági gyakorlások Krisztus Jézus kinszenvedéséről és haláláról. Kötve 10 kr. kötetlen 5 kr. Kapható a Szent-István-Társulat ügynökségében (Lipóttuteza 8. sz.)

Adakozások.

Ö Szentségének: Horváth Ferencz tanító ur Herédrol két ezüst huszast.

Szerkesztői mondanivalók.

Sz. I. Iszkáz. S. M. Óvár, K. Keckemét. Megkaptam. Legközelebb mind a három helyre írok.

Előfizetési felhívás

KATHOLIKUS NÉPLAPRA.

April elejétől ezennel új előfizetést hirdetünk.

A t. közönség a lap költséges kiállításából meggyőződhetett, hogy a társulat nem nyerészkedésből tartja fen a Katholikus Néplapot.

Minél több előfizető jelentkezik, annál több képet, annál diszesebb lapot fogunk adhatni.

Fölkérjük azért a társulat tiszteleti tagjait, a lelkipásztorokat, tanárokat, tanítókat, népbarátokat, az olvasni szerető népet, hogy körükben minél több előfizetőt gyűjteni törekedjenek.

A ki 10 előfizetőt gyűjt, annak egy ingyenpéldány jár, melyet tetszése szerint akárki nevére irathat.

Azonfölül a legtöbbet gyűjtőnek emlékül 15 darab családí olvasmányul használható jó és hasznos könyvvel, a második legtöbbet gyűjtőnek 10 darabbal, a harmadiknak 6 darab könyvvel kedveskedünk.

Az előfizetéseket még martius hóban kérjük beküldetni, mert a kiállítással járó tetemes költségek miatt sok fölös példányt nem nyomathatunk.

Előfizetési föltételek: Apriltól július 1-ig — 83 kr.

„ „ „ october 1-ig 1 frt 66 „

„ „ „ az év végeig 2 frt 49 „

Az előfizetéseket a „Szent-István-Társulat igazgatóságához, Pest, Borzútca 3. sz.“ kérjük intéztetni. — Pest, mart. 5. 1865.

A Szent-István-Társulat igazgatósága.

Kiadja a **Szent-István-Társulat** (borz-utca 3. sz.). — Felelős ideigl. szerkesztő: **Füssy Tamás.**